

Odprta zbornica za sodobno umetnost

Forum za samoorganizacijo posameznikov na področju vizualne, likovne, intermedijske in interdisciplinarne umetnosti

www.ljudmila.org/odprtazbornica

JAVNO PISMO PO KULTURNEM PRAZNIKU

Ministrstvu za kulturo, javnim zavodom, umetnicam in umetnikom, občinam, medijem in strokovni javnosti

Spoštovani,

ob pravkar minulem državnem kulturnem prazniku v Odprti zbornici za sodobno umetnost (OZ) izražamo podporo ustvarjalcem Prešernove proslave in obsojamo naročniške pritiske in cenzorske posege v njihovo avtorsko delo. Prav tako izpostavljamo nedopustno zavlačevanje glede avtorskih pogodb in manevra z odpuščanjem in ponovnim angažiranjem (glede na [navedbe režiserja Mareta Bulca](#)).

Minuli dogodki so simptomatični za aktualne razmere v kulturi pa tudi na drugih področjih v državi, kjer vse bolj prevladujeta strah in slepa birokratizacija. Z našim javnim pismom želimo opozoriti na težak položaj samozaposlenih vizualnih, likovnih ter intermedijskih ustvarjalk in ustvarjalcev. Posebej izpostavljamo dolgoleten problem neizplačevanja razstavnin s strani javnih zavodov v primerih skupinskih razstav. Opozarjamo tudi na prenizke najnižje zneske razstavnin, ki jih v primeru samostojnih razstav določa Ministrstvo za kulturo (MK).

Pred tremi leti smo z društvom Asociacija in ZDSLJU že objavili skupno javno [Pobudo za pravično izplačevanje razstavnin umetnikom](#), v kateri smo podrobno predstavili problem izogibanja plačevanja dela umetnic in umetnikov, še zlasti s strani javnih zavodov, ki za svoje delovanje prejemajo državno in občinsko financiranje. Takratno Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport je na to temo januarja 2013 sklicalo izredno sejo takratne projektne skupine za obravnavo vprašanj, povezanih s statusom samozaposlenih v kulturi. Pristojni na ministrstvu so nam zagotovili, da bodo v najkrajšem možnem času oblikovali rešitev. Žal od takrat z ministrstva v zvezi s tem nismo prejeli nobenega odgovora.

V OZ ugotavljamo, da se je v projektnih razpisih v zadnjih treh letih plačilo razstavnine sicer uveljavilo kot obvezna postavka tako za samostojne kot za skupinske razstave. Vendar pa obveznost izplačevanja razstavnin velja samo za nevladne in zasebne producente. Ti razstavnine glede na minimalne zahtevane zneske bolj ali manj vestno tudi izplačujejo. Za javne zavode pa še vedno velja, da jim razstavnin ni treba plačevati. Nazadnje se je to izkazalo na primeru pregledne razstave *Krize in novi začetki. Umetnost v Sloveniji 2005-2015* v Muzeju sodobne umetnosti Metelkova. Umetniki, ki so s svojimi dosežki zaznamovali preteklo desetletje, za sodelovanje na tej razstavi niso bili plačani. S

tem je Ministrstvo za kulturo seznanjeno, saj je *Novičnik za samozaposlene v kulturi* avgusta lani poslal kulturni ministrici prošnjo, da na ministrstvu za kulturo poiščejo sredstva za razstavnine za vse samozaposlene umetnike, sodelujoče na tej razstavi.

V obrazcu Ministrstva za kulturo za financiranje razstavnega projekta/razstave v okviru programa dela javnih zavodov je navedeno: "razstavnina ni pogoj v primeru skupinskih razstav (več kot 5 avtorjev)". Moderno galerijo smo prosili za pojasnilo, ali so v tem obrazcu zaprosili za razstavnine za umetnike, ki sodelujejo na zgoraj omenjeni razstavi. Ministrstvo za kulturo pa smo vprašali, kam naj se umetniki obrnejo glede razstavnin v primerih, ko sodelujejo na skupinskih razstavah z več kot 5 avtorji. Do danes od njiju nismo dobili odgovora.

Naj spomnimo, da je v aktualnem Nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 izražen javni interes za področje vizualne umetnosti, ki naj bi se uresničeval z zagotavljanjem pogojev za produkcijo, promocijo in razvoj vizualne ustvarjalnosti, s ciljem izboljšanja položaja umetnikov in ukrepom uveljavitve razstavnin kot obveznega stroška razstave.

Dvolična obravnava izplačevanja razstavnin s strani MK je diskriminatorna tako do umetnic in umetnikov, kot do nevladnih organizacij, ki so obvezane izplačevati razstavnine ne glede na tip razstave. Zaradi nenehnega zmanjševanja sredstev za kulturo v državnem proračunu smo samozaposleni in nevladne organizacije v permanentnem stanju agonije, ko veliko strokovnega dela opravljamo zastonj ali pa za izrazito nizka plačila, hkrati pa smo zaradi neživljenjskih zahtev razpisov in statusov prisiljeni v hiperprodukcijo in konceptualno prilagoditev projektov. Na tak način večkrat zastonj ustvarjamo program javnim zavodom, ki se tudi sami soočajo z nenehnim krčenjem financiranja.

Od MK zahtevamo, da nemudoma od javnih zavodov zahteva obvezno izplačilo razstavnin za vse razstavne oblike ne glede na število udeleženih umetnic in umetnikov. Iz razpisnih obrazcev za financiranje javnih zavodov, naj se nemudoma umakne postavka, ki opredeljuje/dovoljuje neizplačevanje razstavnin na skupinskih razstavah, kjer sodeluje več kot 5 umetnikov. Od MK tudi zahtevamo, da v projektnih in programskih razpisih in pozivih za nevladni in zasebni sektor zviša minimalne zneske razstavnin za samostojne razstave.

Javne zavode pozivamo, da začnejo izplačevati razstavnine in jih kot predviden strošek tudi vključijo v finančne načrte razstavnih projektov.

Umetnice in umetnike pa pozivamo, da jasno in dosledno zahtevajo izplačilo razstavnin za svoje delo, povezano s pripravo razstavnih projektov. Pri tem si lahko pomagajo s **cenikom**, ki smo ga objavili na naši spletni strani:

www.ljudmila.org/odprtazbornica/?page_id=345

Cenik s priporočenimi zneski razstavnin in avtorskih honorarjev, ki po našem mnenju odražajo pravično plačilo za opravljeno delo, je naš prispevek k javni

razpravi in ozaveščanju vseh vpletenih v poslovni vidik odnosov med protagonisti v polju sodobne umetnosti.

Lep pozdrav!

Odprta zbornica za sodobno umetnost
Zanjo: Mag. Vesna Bukovec

Ljubljana, 10. 2. 2016